

Rolnummer 1479
Arrest nr. 132/99 van 7 december 1999

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 189, 192, 197 en 199 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters G. De Baets en M. Melchior, en de rechters P. Martens, J. Delruelle, H. Coremans, A. Arts en M. Bossuyt, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter G. De Baets,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 24 november 1998 in zake de Belgische Staat tegen A. Brost en I. Guns, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 3 december 1998, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 189, 192, 197 en 199 van het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten de artikelen 10 en 11 van de Belgische Grondwet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, doordat zij de gelijkheid schenden tussen rechtsonderhorigen in zoverre de toepassing van de voormelde artikelen 189, 192, 197 en 199 van het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten ertoe leidt dat een rechterlijke uitspraak definitief bepaald wordt door het advies van (een) deskundige(n) en dat de rechtsonderhorigen betrokken in de procedures bedoeld door voormelde bepalingen niet beschikken over dezelfde rechten bij de inleiding en de behandeling van het geschil als andere rechtsonderhorigen, onder meer en in het bijzonder de onafhankelijkheid van de rechterlijke uitspraak en de dubbele aanleg ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De echtgenoten A. Brost en I. Guns kochten in 1983 in het kader van een gerechtelijke openbare verkoop een perceel bouwgrond voor een bedrag van 352.000 frank. De ontvanger der registratierechten raamde de waarde van het perceel evenwel op 600.000 frank en vorderde met toepassing van de artikelen 189 en volgende van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten een controleschatting.

Bij gebrek aan een minnelijk akkoord omtrent de keuze van één of drie deskundigen, werd de ontvanger bij beschikking van de vrederechter van 14 mei 1985 gemachtigd om tot de schatting van het goed te doen overgaan en werd daartoe een deskundige aangesteld. De echtgenoten Brost-Guns hebben tegen die beschikking verzet aangetekend.

Naar aanleiding van dat verzet oordeelde de vrederechter dat er geen aanleiding was tot een herschatting en werd de bestreden beschikking bij vonnis van 7 september 1989 vernietigd. Het hoger beroep van de Belgische Staat tegen dat vonnis werd door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen afgewezen bij vonnis van 27 oktober 1992.

Dat vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg werd evenwel verbroken door het Hof van Cassatie bij arrest van 7 september 1995. De zaak werd verwezen naar de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, alwaar zij thans nog aanhangig is.

Voor die Rechtbank hebben de echtgenoten Brost-Guns verzocht aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag te stellen over artikel 197 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, omdat dit artikel volgens hen tot gevolg heeft dat in feite de deskundige wordt belast met de gerechtelijke uitspraak (schending van artikel 146 van de Grondwet) en doordat « de gelijkheid geschonden [zou] zijn tussen rechtsonderhorigen betrokken in een door het Gerechtelijk Wetboek beheerst deskundigenonderzoek, en deze onderworpen aan onderhavige procedure » (artikelen 10 en 11 van de Grondwet).

De Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen aanvaardt de stelling van de Belgische Staat dat het niet mogelijk is om voor het Hof de schending van artikel 146 van de Grondwet aan te voeren, maar verwerpt de opvatting van die partij dat de artikelen 10 en 11 van de Grondwet klaarblijkelijk niet geschonden zouden zijn. Nu het antwoord op de prejudiciële vraag volgens de Rechtbank wel degelijk onontbeerlijk is om uitspraak te doen, beslist de Rechtbank de voormelde prejudiciële vraag te stellen.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 3 december 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 7 januari 1999 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 16 januari 1999.

Memories zijn ingediend door :

- de Minister van Financiën, in de persoon van de ontvanger van het registratiekantoor te Mortsel, Floralaan 83, 2640 Mortsel, en de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 15 februari 1999 ter post aangetekende brief;

- A. Brost en I. Guns, Louis Huybrechtsstraat 51, 2150 Borsbeek, bij op 17 februari 1999 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 16 maart 1999 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikkingen van 26 mei 1999 en 26 oktober 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 3 december 1999 en 3 mei 2000.

Bij beschikking van 19 oktober 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 10 november 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 19 oktober 1999 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 10 november 1999 :

- zijn verschenen :

- . Mr. D. Herbosch, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor A. Brost en I. Guns;

- . Mr. K. Van Hocht *loco* Mr. L. Charlier, advocaten bij de balie te Mechelen, voor de Minister van Financiën en de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers A. Arts en J. Delruelle verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. Onderwerp van de in het geding zijnde bepalingen

De artikelen 189, 192, 197 en 199 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten maken deel uit van titel I (registratierechten), hoofdstuk X (bewijsmiddelen), afdeling II (controleschatting – artikelen 189 tot 200).

Artikel 189 bepaalt :

« Onverminderd de toepassing van de bepalingen betreffende het bewimpelen van prijs, heeft de ontvanger der registratie de bevoegdheid om schatting te vorderen van de goederen die het voorwerp van de overeenkomst uitmaken, ten einde van de ontoereikendheid van de uitgedrukte prijs of van de aangegeven waarde te doen blijken, wanneer het gaat om eigendom of vruchtgebruik van in België gelegen onroerende goederen. »

Volgens artikel 190 moet de schatting worden gevorderd bij een aanvraag genotificeerd door de ontvanger aan de verkrijgende partij binnen twee jaar te rekenen vanaf de dag van de registratie van de akte of van de verklaring die aanleiding geeft tot het registratierecht. Artikel 191 biedt de mogelijkheid tot een minnelijke overeenkomst, binnen vijftien dagen na de voormelde notificatie, tussen de ontvanger en de betrokken partij om de waardering te laten doen door één of drie door hen gekozen deskundigen.

Artikel 192 bepaalt :

« Bij gemis van het onder artikel 191 voorzien akkoord, richt de ontvanger, aan de vrederechter in wiens ambtsgebied de onroerende goederen gelegen zijn, een verzoekschrift waarin de feiten worden uiteengezet en dat de vordering tot schatting inhoudt. Wanneer de onroerende goederen in het ambtsgebied van verschillende vredegerechten gelegen zijn, is de bevoegde rechter hij in wiens ambtsgebied zich het gedeelte der goederen bevindt met het grootst kadastraal inkomen.

Het verzoekschrift wordt aan de partij betekend.

De rechter beslist binnen vijftien dagen na het verzoek; hij beveelt de schatting en stelt, naar vereis van omstandigheden, één of drie deskundigen aan. »

Artikel 193 van het Wetboek somt een aantal personen op die vanwege hun hoedanigheid niet als deskundige kunnen worden gekozen of benoemd.

Artikel 194 schrijft voor dat het vonnis waarbij de schatting wordt bevolen, op verzoek van de ontvanger moet worden betekend aan de betrokken partij. Zowel de ontvanger als die partij kunnen binnen acht dagen na die betekening bij de rechter de wraking vragen van deskundigen van wie zij menen gegronde redenen te hebben om hun bevoegdheid, onafhankelijkheid of onpartijdigheid in twijfel te trekken. In voorkomend geval vervangt de rechter de gewraakte deskundige.

Overeenkomstig artikel 195 notificeert de ontvanger de aanstelling aan de deskundigen, die op hun beurt de ontvanger en de betrokken partij verwittigen van het tijdstip waarop zij de nodig geachte bezoeken ter plaatse zullen doen en hen zullen horen.

Binnen drie maanden na de voormelde notificatie dient de deskundige of dienen de drie deskundigen gezamenlijk een verslag op te stellen waarin hij of zij « op beredeneerde wijze en met bewijsgronden tot staving, zonder enige beperking noch voorbehoud, hun advies over bedoelde waarde uitbrengen » (artikel 196, tweede lid). Het verslag wordt gedagtekend en ondertekend en bevat de voorgeschreven eedformule.

Artikel 197 bepaalt :

« Het verslag wordt door de meest gerede partij gelicht en aan de andere partij betekend.

Naar de door de deskundigen gegeven waardering en, in geval van niet-overeenstemming, naar de waardering van de meerderheid of, bij gemis van meerderheid, naar de tussenwaardering, wordt de verkoopwaarde van het goed ten opzichte van de heffing der belasting bepaald. »

Artikel 198 bepaalt dat de betekeningen en notificaties bedoeld in de voorgaande artikelen mogen geschieden bij aangetekend schrijven.

Artikel 199, ten slotte, luidt als volgt :

« De beslissing der deskundigen is voor geen beroep vatbaar. De ontvanger of de partij kan echter de nietigheid der schatting aanvragen wegens overtreding van de wet, wegens stoffelijke vergissing of wegens schending van de substantiële vormen. De rechtsvordering dient ingeleid, op straffe van verval, binnen de termijn van één maand na de betekening van het verslag; zij wordt gebracht vóór de volgens de gewone regelen bevoegde rechtbank van de in artikel 192 aangeduide plaats. Wordt de nietigheid uitgesproken, zo wordt door de rechtbank van ambtswege, bij hetzelfde vonnis, een nieuwe schatting bevolen. »

V. In rechte

- A -

A.1.1. In zoverre de prejudiciële vraag uitnodigt tot een toetsing aan de artikelen 10 en 11 gelezen in samenhang met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, doen de Belgische Staat en de Ministerraad in hun gezamenlijke memorie opmerken dat artikel 6.1 van dat Verdrag volgens de vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie niet van toepassing is op de rechten en verplichtingen die hun oorsprong vinden in het fiscaal recht : het *ius tributii* is een politiek recht en behoort derhalve niet tot de « burgerlijke rechten en verplichtingen » bedoeld in artikel 6.1.

A.1.2. Volgens de echtgenoten A. Brost en I. Guns blijken de Belgische Staat en de Ministerraad de vraag te beperken tot een toetsing aan artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, terwijl de vraag strekt tot een toetsing aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 6 van het Verdrag.

Naar het oordeel van de voornoemde echtgenoten betreft de toetsing geen geschil over rechten en verplichtingen die hun oorsprong vinden in het fiscaal recht, maar heeft zij betrekking op procedureregels. Zij stellen dat het begrip « burgerlijke rechten » in het Verdrag ruimer is en ook de bewijsvoering in het kader van een gerechtelijke procedure naar aanleiding van een betwisting over fiscale rechten en verplichtingen omvat. Zij doen opmerken dat het Hof het niet-discriminatiebeginsel reeds heeft toegepast wanneer de wetgever, in strijd met het legaliteitsbeginsel, het bepalen van essentiële elementen van de belasting aan de Koning overlaat en dat te dezen aan de deskundige bevoegdheden worden overgelaten die in feite aan de rechterlijke macht toekomen.

A.2.1. De Belgische Staat en de Ministerraad doen opmerken dat de procedure van de controleschatting georganiseerd in de artikelen 189 tot 199 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten dezelfde is als die van de artikelen 111 en volgende van het Wetboek der successierechten en dat uit het verslag aan de Koning bij de artikelen 111 tot 122 van dat laatstgenoemde Wetboek blijkt dat de wetgever met dat bijzondere bewijsmiddel ernaar streeft de verkoopwaarde op tegensprekelijke wijze te controleren op een oordeelkundige, objectieve en snelle manier.

Volgens de Belgische Staat en de Ministerraad bestaat de aangevoerde discriminatie niet in een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen, maar vloeit het verschil voort uit twee categorieën van situaties die een deskundigenonderzoek opleveren die niet met elkaar kunnen worden vergeleken :

« In het deskundigenonderzoek van het gemeen recht gaat het om een gerechtelijke procedure. De vordering tot fiscale controleschatting leidt daarentegen geen rechtsgeding in; de controleschatting in het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten is geen gerechtelijke procedure. De fiscale controleschatting is een bijzonder controle- en bewijsmiddel dat er alleen maar toe strekt de wettelijke maatstaf van heffing deskundig te bepalen en de registratierechten dienovereenkomstig te heffen. »

De Belgische Staat en de Ministerraad stellen ook dat de wetgever heeft geoordeeld dat de controleschatting een probaat middel is om de vlotte inning van het registratierecht op basis van een juiste maatstaf van heffing te waarborgen, zonder de rechten van verdediging van de belastingplichtigen te krenken.

A.2.2. De echtgenoten A. Brost en I. Guns doen opmerken dat de Belgische Staat voor de rechter ten gronde beweert dat de deskundigen optreden als scheidsrechters en dat hun schatting enkel kan worden vernietigd wegens overtreding van de wet, stoffelijke vergissing of schending van de substantiële vormen. De burger zou dus lijdzaam moeten ondergaan dat de administratie, zonder enige aanwijzing van tekortschatting of prijsbewimpeling, een deskundig onderzoek doet plaatsvinden en hem door de rechter laat veroordelen tot

bijkomende registratierechten en, in voorkomend geval, een boete, en dit alles zonder enige mogelijkheid van beroep of van toetsing door de rechter.

Volgens de geïntimeerden voor de verwijzende rechter is het onderscheid dat de Belgische Staat maakt tussen de gerechtelijke en de buitengerechtelijke procedure kunstmatig, onjuist, en in ieder geval niet door enig objectief criterium te verantwoorden. Het deskundig onderzoek in het gemeen recht is immers evenzeer een bewijsmiddel dat door de rechter op zijn bewijswaarde wordt beoordeeld. De rechter is nooit verplicht het besluit van een deskundige aan te nemen.

Op grond van de in het geding zijnde bepalingen zou de rechter gebonden zijn door de bevindingen van de deskundige(n).

Naar de mening van de echtgenoten A. Brost en I. Guns verantwoordt geen enkel objectief criterium dat de op verzoek van de administratie aangewezen deskundige te dezen een andere en meer uitgebreide bevoegdheid zou hebben dan diegene overeenkomstig de gemeenrechtelijke bepalingen betreffende het deskundig onderzoek.

« Eén en ander is overigens strijdig met de grondwettelijke bepaling dat niemand tegen zijn wil kan worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent (artikel 13), dat de rechterlijke macht wordt uitgeoefend door de hoven en rechtbanken (artikel 40), [en] dat geschillen over burgerlijke rechten bij uitsluiting behoren tot de bevoegdheid van de rechtbanken (artikel 144) », aldus nog de geïntimeerden voor het verwijzende rechtscollege.

- B -

B.1. De Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen ondervraagt het Hof over de bestaanbaarheid van de artikelen 189, 192, 197 en 199 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten met de artikelen 10 en 11 van de Belgische Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, in zoverre de toepassing ervan « ertoe leidt dat een rechterlijke uitspraak definitief bepaald wordt door het advies van (een) deskundige(n) en dat de rechtsonderhorigen betrokken in de procedures bedoeld door voormelde bepalingen niet beschikken over dezelfde rechten bij de inleiding en de behandeling van het geschil als andere rechtsonderhorigen, onder meer en in het bijzonder de onafhankelijkheid van de rechterlijke uitspraak en de dubbele aanleg ».

De vraag roept op tot een vergelijking tussen de situatie van belastingplichtigen wier goederen inzake registratierechten aan een controleschatting worden onderworpen en de situatie van personen die in het kader van de gemeenrechtelijke rechtspleging worden geconfronteerd met een deskundig onderzoek. In dit opzicht zijn de bedoelde categorieën van personen met elkaar vergelijkbaar inzonderheid wat de beoordelingsbevoegdheid van de rechter ten aanzien van de expertise betreft.

B.2.1. Artikel 44 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten onderwerpt de verkopeningen, ruilingen en alle overeenkomsten onder bezwarende titel waarbij eigendom of gebruik van onroerende goederen wordt overgedragen, aan een registratierecht van 12,50 pct. Ten aanzien

van verkopeningen wordt dat recht overeenkomstig artikel 45 vereffend « op het bedrag van [de] bedongen prijs en lasten ».

Artikel 46 van hetzelfde Wetboek bepaalt :

« Evenwel mag de belastbare grondslag in geen geval lager zijn dan de verkoopwaarde van de overgedragen onroerende goederen. »

B.2.2. De in het geding zijnde bepalingen maken deel uit van titel I (registratierechten), hoofdstuk X (bewijsmiddelen), afdeling II (controleschatting) van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, dat werd ingevoerd bij het koninklijk besluit nr. 64 van 30 november 1939, bekrachtigd bij de wet van 16 juni 1947.

Artikel 189 van het voormelde Wetboek biedt aan de ontvanger der registratie de mogelijkheid om in voorkomend geval - naast de bewijsmogelijkheden bedoeld in artikel 185 van dat Wetboek - tot de controleschatting te doen overgaan om de verkoopwaarde van het betrokken goed te laten bepalen door één of drie deskundigen teneinde de ontoereikendheid van de uitgedrukte prijs of van de aangegeven waarde aan te tonen. De artikelen 190 tot 200 regelen alle modaliteiten van die controleschatting.

Artikel 189 geldt zowel bij gedwongen - zoals te dezen - als bij vrijwillige openbare verkopeningen (Cass., 17 december 1987, *Arr. Cass.*, 1987-1988, pp. 512 e.v., en *Pas.*, 1988, I, pp. 476 e.v., en Cass., 24 maart 1994, *Arr. Cass.*, 1993-1994, pp. 306-307, en *Pas.*, 1994, I, p. 305).

In het vonnis dat tot de verwijzing besluit, verklaart de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen uit te gaan van het standpunt dat door het Hof van Cassatie (bij arrest van 7 september 1995 in onderhavige zaak tussen dezelfde partijen) werd ingenomen, volgens hetwelk «[...] het bestuur het discretionaire recht heeft om de voormelde schatting te vorderen wanneer het vermoedt dat de uitgedrukte prijs lager is dan de marktwaarde; dat de vrederechter bij wie de vordering tot het verrichten van een schatting wordt ingesteld, niet mag oordelen of de aanwijzingen waarop de vermoedens van het bestuur gebaseerd zijn, al dan niet ernstig genoeg zijn om een schatting te vorderen » (Cass., 7 september 1995, *Arr. Cass.*, 1995, pp. 751 e.v., en *Pas.*, 1995, I, pp. 778 e.v.; zie reeds analoog Cass., 30 mei 1991, *Arr. Cass.*, 1990-1991, pp. 969 e.v., en *Pas.*, 1991, I, pp. 853 e.v.).

B.2.3. De rol van de rechter in het stelsel van de controleschatting inzake de registratierechten is beperkt tot het aanwijzen, bij ontstentenis van een desbetreffend akkoord, van één of drie deskundigen (artikel 192), het beoordelen van eventuele verzoeken tot wraking van de aldus aangewezen deskundige(n) (artikel 194) en het beslechten van vorderingen tot vernietiging van de schatting « wegens overtreding van de wet, wegens stoffelijke vergissing of wegens schending van de substantiële vormen ». In geval van vernietiging op een van de voormelde gronden wordt door de rechtbank een nieuwe schatting bevolen (artikel 199).

De partijen worden door de deskundige(n) gehoord en de bescheiden die aan de deskundigen ter inzage worden gegeven, moeten tevens aan de andere partij worden bezorgd (artikel 195). De deskundigen brengen hun advies uit « op beredeneerde wijze en met bewijsgronden tot staving, zonder enige beperking noch voorbehoud » (artikel 196, tweede lid). De rechter kan de waardebeoordeling van de deskundige(n) niet beoordelen. Buiten de in de wet opgesomde gronden tot nietigverklaring van de schatting zijn de werkzaamheden van de deskundige(n) niet voor betwisting vatbaar en tegen de beslissing van de deskundige(n) is geen hoger beroep mogelijk (artikel 199).

B.3. In het gemeenrechtelijke stelsel van het Gerechtelijk Wetboek (artikelen 962 en volgende) kan een partij de vraag naar de opportuniteit van de expertise laten beslechten door de rechter.

Het Gerechtelijk Wetboek regelt de wraking en vervanging van de deskundigen (artikelen 966 tot 970 en 977) en de tegensprekelijkheid van de verrichtingen (artikelen 972 e.v.). Na afloop van de verrichtingen geven de deskundigen kennis van hun bevindingen aan de partijen, wier opmerkingen zij aantekenen (artikel 978).

Artikel 973 bepaalt uitdrukkelijk dat de deskundigen hun opdracht vervullen « onder toezicht van de rechter ». Indien de rechter in het verslag geen voldoende opheldering vindt, kan hij een aanvullend onderzoek of een nieuw onderzoek bevelen (artikel 987).

Artikel 986 van het Gerechtelijk Wetboek luidt :

« De rechters zijn niet verplicht het advies van de deskundigen te volgen, indien het strijdig is met hun overtuiging. »

B.4. Met de controleschatting wordt een correcte vaststelling van de belastbare grondslag van de registratierechten bij de verkoop van onroerende goederen beoogd.

Het gegeven dat daarbij wordt afgeweken van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake het deskundig onderzoek houdt op zich nog geen miskennis van de regels van gelijkheid en niet-discriminatie in.

B.5. De controleschatting is niet enkel bedoeld om belastingontduiking tegen te gaan (« Onverminderd de toepassing van de bepalingen betreffende het bewimpelen van prijs » - artikel 189), maar om, in de gevallen waarin de uitgedrukte prijs of de aangegeven waarde ontoereikend zouden lijken, te waarborgen dat overeenkomstig het hiervoor geciteerde artikel 46 wordt uitgegaan van de werkelijke verkoopwaarde van de overgedragen onroerende goederen als minimale belastbare grondslag.

Rekening houdend met die doelstelling en met de aard van de belastbare grondslag - die niet vooraf bepaalbaar is want afhankelijk van de schommelingen in vraag en aanbod in de immobiliënsector - is het redelijkerwijze verantwoord dat de fiscale administratie - naast de gemeenrechtelijke bewijsmiddelen waarover zij beschikt - een controleschatting kan vorderen teneinde de ontoereikendheid van de uitgedrukte prijs of de aangegeven waarde te doen blijken en daartoe de aanstelling, door de rechter, van één of drie deskundigen, kan vragen.

Het is niet kennelijk onredelijk dat de opportuniteit van de vordering tot controleschatting - in tegenstelling tot wat in de regel het geval is bij een gemeenrechtelijke vordering tot een deskundigenonderzoek - niet aan de beoordeling van de rechter staat, en dat de schatting kan worden gevorderd zelfs wanneer het een gedwongen openbare verkoop betreft : de administratie dient immers ook in dat geval de inachtneming van het hiervoor geciteerde artikel 46 te waarborgen en het kan worden aangenomen dat de noodzaak om tot een verkoop over te gaan kan leiden tot een overdracht tegen een prijs die lager is dan de werkelijke verkoopwaarde van het goed.

Hieruit volgt dat de artikelen 189 en 192 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten - op zich genomen en los van het gezag dat in de navolgende artikelen aan het optreden van de deskundige(n) wordt verleend - niet in strijd zijn met het beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.6.1. Het Hof stelt vast dat de controleschatting bepalend is voor het al dan niet verschuldigd zijn, niet alleen van een bijkomend registratierecht en van nalatigheidsinteressen, maar bovendien, wanneer het vastgestelde tekort gelijk is aan of hoger is dan het achtste van de opgegeven prijs of van de aangegeven waarde, van een boete gelijk aan het bedrag van de ontdoken rechten alsook van de kosten van de procedure, ook al is er van prijsbewimpeling of veinzing geen sprake (artikelen 200, 201 en 203 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten).

B.6.2. Uit de in het geding zijnde artikelen 197 en 199 blijkt dat de bevindingen van de deskundige(n) niet ter discussie kunnen worden gesteld en dat de rechter de waardebepaling van de deskundigen niet kan herzien. Hij kan enkel nog een nieuwe schatting bevelen indien hij vaststelt dat de wet werd overtreden, dat een materiële vergissing werd begaan of dat een substantieel vormvoorschrift werd miskend.

B.6.3. Doordat, in tegenstelling tot wat het geval is met een deskundig onderzoek zoals geregeld in het Gerechtelijk Wetboek, de rechter geen enkele toetsing kan uitoefenen over de waardebepaling door de deskundigen in de procedure bedoeld door de artikelen 189, 192, 197 en 199 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, worden bijgevolg de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden.

Het feit dat de controleschatting beoogt de belangen van de Schatkist te vrijwaren is geen voldoende verantwoording om in een dergelijke van het gemeen recht afwijkende behandeling te voorzien.

B.6.4. Er is geen aanleiding om bovendien te onderzoeken of, zoals in de prejudiciële vraag is voorgesteld, er al dan niet een schending is van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, en daarbij uit te maken of de bepalingen van dat verdragsartikel te dezen wel van toepassing zijn.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- De artikelen 189 en 192 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten schenden niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

- De artikelen 197 en 199 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 7 december 1999.

De griffier, De voorzitter,

L. Potoms

G. De Baets